

آزادی

بہ روائت استاد مطہری

محمد کوکب

سرشناسه : کوکب، محمد، ۱۳۳۸-
عنوان و نام پدیدآور : آزادی به روایت استاد مطهری / محمد کوکب.

مشخصات نشر : تهران: صدرا، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۱۴۴ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۴۷-۱۱-۷ : ۸۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع : مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸-۱۳۵۸ -- دیدگاه درباره آزادی

موضوع : آزادی --- جنبه های مذهبی -- اسلام

رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ ک ۹۴ م / ۷ / ۲۳۳ / BP

رده بندی دیویی : ۲۹۷ / ۴۸۳

شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۵۶۷۸۶

انتشارات صدرا

آزادی به روایت استاد مطهری

نویسنده: محمد کوکب

چاپ اول: اردیبهشت ۱۳۹۷ مطابق شعبان ۱۴۱۷

تعداد: ۵۰۰ نسخه

بها: ۸۰۰۰ تومان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ فجر (۱۳۹۵-۱۰۰۱) آدرس: ۳۳۹۵۴۵

ناشر: انتشارات صدرا (با کسب اجازه از شورای نظارت بر نشر آثار استاد شهید مطهری)

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

• تهران: خیابان ناصرخسرو، مقابل دارالفنون، کوچه دکتر مسعود - تلفن: ۳۳۹۱۵۱۳۰، دورنگار: ۳۳۱۱۹۷۹۶

• شعبه ۲: خیابان انقلاب - تلفن: ۶۶۴۶۱۰۸۶ • شعبه ۳: پاسداران، بوستان کتاب - تلفن: ۲۲۸۵۲۴۸۹

• قم : خیابان ارم - تلفن: ۳۷۷۳۱۵۲۲-۰۲۵ • شعبه ۲: مجتمع ناشران قم - تلفن: ۳۷۸۴۷۵۹۵-۰۲۵

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۴۷-۱۱-۷

فهرست مطالب

۷ مقدمه ناشر

۹ پیشگفتار

فصل اول: معنی و مفهوم آزادی

۱۳ تربیت، امنیت، آزادی

۱۴ مبانی و ارکان آزادی

۱۷ نقد اگزستانسیالیسم

۲۰ نظریه فطرت

۲۲ حق و آزادی

۲۶ آزادی؛ مقدمه یا هدف؟

۲۷ اراده و آزادی

فصل دوم: نسبت اختیار انسان با قضا و قدر (ازاد، نسیف)

۳۴ عدم تعارض میان آزادی و قضا و قدر

۳۶ قضا و قدر مبدأ همه عاملها

۳۸ تفسیر نادرست قضا و قدر

فصل سوم: اقسام آزادی

۴۱ ۱. آزادی معنوی

۴۳ الف. آزادی فکر

۴۴ تفاوت دو دیدگاه

۴۶	کار صواب و ناصواب
۴۹	دامنه آزادی تفکر
۵۱	ب. آزادی اراده
۵۱	خود واقعی و خود خیالی
۵۳	تفاوت نگاه اسلام و مکتب مادی به اراده انسانی
۵۴	۲. آزادی اجتماعی
۵۶	آزادی، کمال و سینه‌ای
۵۷	ضرورت آزادی تفکر
۶۰	آزادی سر به اغیگری
۶۲	تمدن و زوایه آزاداندیشی
۶۳	آزادی سیاسی
۶۴	رابطه مردم و حکومت
۶۸	آزادی در انتخاب مدیران حکومت

فصل چهارم: فیلرو آزادی اراده

۷۱	حوزه‌های تحقق آزادی
۷۶	عناصر محدودکننده آزادی
۷۸	عوامل اسارت اجتماعی
۸۲	حربه نفاق در دست اقویا
۸۳	قوانین و تشکیلات اجتماعی

فصل پنجم: نسبت آزادی اجتماعی و آزادی نسبی

۸۷	مهم‌ترین نوع آزادی
۸۹	نقش ایمان مذهبی در تحقق آزادی

فصل ششم: «امر به معروف و نهی از منکر» و آزادی

۹۳	ضامن اصلاحات
----	--------------

۹۸ وظیفه همگانی

۱۰۱ ضرورت اقدام جمعی

۱۰۳ نقش حساس رسانه‌ها

۱۰۴ دفاع از حقوق انسانیت

فصل هفتم: جهاد آزادی‌بخش و آزادی

۱۰۸ اشکال مخالفان و پاسخ آنها

۱۱۰ ماهیت دفاعی جهاد آزادی‌بخش

فصل هشتم: انقلاب اسلامی و آزادی

۱۱۴ ارزش ذاتی آزادی

۱۱۵ عوامل تهدیدکننده آزادی

۱۱۷ تعریف آزادی در ظل اسلام

فصل نهم: زن و آزادی

۱۲۲ تساوی در انسانیت

۱۲۳ سه چهره زن در تاریخ

۱۲۶ فساد اخلاقی حساس

۱۲۸ حجاب و آزادی

۱۳۱ سرنوشت اندلس

۱۳۳ بُعد اجتماعی حجاب

۱۳۳ زن مسلمان: شخص گرانبها

۱۳۷ منابع

۱۴۱ فهرستها

باسمه تعالی

پیشگفتار

شاید به جرأت بتوان گفت که واژه «آزادی» یکی از رایج‌ترین و پرشمارترین واژه‌های ادبیات سیاسی در دهه‌های اخیر است. مکاتب سیاسی بسیاری به ویژه در سده معاصر درباره این واژه نظریات متنوع و جالب‌رنگیزی را مطرح ساخته و هر مکتبی تلاش کرده تا نظریه خود را به عنوان قابل دفاع‌ترین نظریه در باب آزادی معرفی نماید. در این بین، مکتب جهان‌شمول اسلام نیز با توجه به اصول و معانی خود و با عنایت به مبادی هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی ویژه خویش، طرح نظام‌مند و صورت‌بندی شده‌ای را در زمینه معنی و مفهوم آزادی و حدود و ثغور و شرایط تحقق آن سامان بخشیده است. آنچه متأسفانه در میان برخی روشنفکران مسلمان تحت تأثیر تفکرات لیبرالی مغرب‌زمین رواج داشته و دارد، این است که مقوله آزادی را در همان چارچوب‌های معرفتی جهان غرب به طور دربست و

بی‌قید و شرط می‌پذیرند و به این نکته مهم توجه نمی‌کنند که این مقوله در دستگاه فکری اسلام معنا و مفهوم و نیز لوازم، الزامات و ملزومات خاص خود را دارد و در دستگاه فکری مکاتب غربی مختصات و ممیزات دیگری را می‌طلبد.

استاد شهید آیت‌الله مطهری که بر استقلال مکتبی تأکید ویژه‌ای داشتند، در خصوص مفاهیمی چون حق، تکلیف، عدالت، آزادی و... بر این باور بودند که ریشه‌ها و خاستگاههای این مفاهیم را باید در متن کتاب و سنت و در نسبت و ارتباط این مفاهیم با یکدیگر و نیز ربط و نسبت برقرار در تعالیم متعالی اسلام جستجو نمود و گرنه پرداختن به نسبت این مفاهیم بدون توجه به ریشه‌ها، به منزله جدا کردن شاخه‌های ریخته از تنه آن و تحلیل و بررسی جداگانه آنهاست. طبیعی است که ماهیت و چیستی «آزادی» در گرو تعیین نسبت آن با ماهیت و چیستی «عدالت»، «حق»، «تکلیف» و مفاهیمی از این قبیل است و روشن است که هریک از این مفاهیم در مکتب اسلام، منبسط و جایگاهی دارند متفاوت از جایگاه آنها در سایر مکاتب فکری، اجتماعی و سیاسی.

در این کتاب تلاش اینجانب بر آن بوده است که به دور از جنجالهای سیاسی و فارغ از گرایشها و حب و بغض‌های حزبی و جناحی - که با کمال تأسف باعث برخورد گزینشی با آثار بزرگان ما شده است - به تحلیل و بررسی عالمانه مفهوم کشدار و پرکشش آزادی از دیدگاه استاد مطهری بپردازم و در حد وسع و توان خود، ابعاد و جوانب گوناگون آن را در معرض

دید و داوری مخاطب فهیم این اثر قرار دهم. حال، این که تا چه اندازه در این تلاش توفیق داشته‌ام، قضاوت با خوانندگان تیزبین و ژرف‌نگر کتاب است. از فرهیختگان گرانقدری که در این اثر نقص و کاستی یا قصور و سستی در استنباط و طرز ارائه و بیان می‌بینند، تقاضامندم اینجانب را با ارشاد و تذکر و تذکر سازنده رهین منت خویش سازند. به جد تلاش خواهم کرد که با اعمال اصلاحات لازم در جاهای بعدی، به پیراستگی و آراستگی این اثر بیفزایم.

در اینجا بر خود فرض می‌دانم که مراتب امتنان و سپاس خویش را از جناب آقای دکتر علی مطهری ابراز دارم که با دقت و حوصله، این اثر را تا انتهای کتاب را مطالعه و نکات ارزنده‌ای را برای اصلاح و تکمیل مطالب گوشزد نمودند.

شایان ذکر است مواردی که توضیح آنها را ضروری دانسته‌ام، در پاورقی و در میان قلاب [] آورده‌ام.

ان ارید الّا الاصلاح ما سطعت و ما توفیق الّا بالله.

محمد کوکب

۹۶/۵/۱